

Hoofdstuk 1 – Het belang van een gedragsprotocol

1.1 Waarom een gedragsprotocol?

De Keijzerschool wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Leerkrachten die ontkennen dat pesten op hun school plaatsvindt zijn ongeloofwaardig en nemen het pestgedrag niet serieus. Het is belangrijk om een duidelijk en helder beleid te hebben waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen.

Bij het voorkomen en terugdringen van pesten blijkt uit onderzoek dat vooral een schoolbrede aanpak goede resultaten oplevert. Een schoolbrede aanpak combineert interventies op school-, klassikaal en individueel niveau.

Natuurlijk is het beter om het pesten te voorkomen door het scheppen van een goed pedagogisch klimaat en daar gaat dan ook in eerste instantie de aandacht naar uit. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dat door de omgangsregels aan te bieden en deze te onderhouden. De hoofdregel is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat dit niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de omgangsregels niet meer voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling ontbreken. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin pesten gedoogd wordt, worden de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor obs Keijzerschool is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. In dit protocol is de wijze vastgelegd waarop we het pestgedrag van kinderen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook de specifieke aanpak van dit ongewenst gedrag.

1.2 Wat zijn de uitgangspunten bij ons protocol gedrag?

- De school zorgt voor een veilige pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd. Hiermee wordt het pestgedrag zo veel mogelijk voorkomen en aangepakt.
- Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school. Zowel voor de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters, de meelopers en de 'zwijgende' groep kinderen en de leerkrachten, de ouders,
- Leerkrachten moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijke stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag.
- Dit gedragsprotocol wordt door het hele team, de OV, de MR en de overblijf onderschreven en alle ouders ter inzage aangeboden.

1.3 Coöperatief Leren

Voor obs Keijzerschool is coöperatief Leren dé manier om onderwijs zo goed mogelijk vorm te geven. We willen daarmee kinderen de kansen geven waar ze recht op hebben, namelijk zich zo goed mogelijk ontwikkelen.

Richtinggevendes principes van het Coöperatief Leren zijn zelfstandigheid, samenwerking, verantwoordelijkheid en onderwijs op maat. Deze principes kunnen niet los van elkaar worden gezien. Ze staan altijd met elkaar in verband. Bovendien corresponderen deze principes met drie wezenskenmerken van de mens: zijn vrijheid, zijn creativiteit en de mens als individu, maar wel binnen een bepaalde gemeenschap.

Binnen deze werkwijze wordt er dus veel samengewerkt door de leerlingen. Veelvuldig samenwerken zorgt ervoor dat de leerlingen elkaar beter kennen en begrijpen. De leerlingen kennen daardoor elkaars waarden beter en begrijpen hun handelen en gedrag beter.

In de schoolgids staat gedetailleerder uitgelegd hoe wij volgens deze visie werken.

Hoofdstuk 2 – Het aanbod in de groepen

2.1 Welke preventieve maatregelen nemen we?

De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene omgangsregels in de klas. Het aspect plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken in alle groepen van de school. Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. We kunnen immers veel doen om pesten te voorkomen.

Als leerkracht heb je een voorbeeldfunctie. De leerkracht moet zich ook aan de regels houden. Als de leerlingen zien dat een leerkracht het niet doet, dan zullen ze de regels zelf ook niet serieus nemen.

2.2 Coöperatief Leren

Coöperatief Leren is een effectief model om met de leerlingen te werken aan een goed pedagogisch klimaat, waarbij de leerlingen zich veilig voelen en hun welbevinden toeneemt.

De leerlingen werken in de groepen in teams. Binnen deze teams zorgen de leerlingen voor elkaar (maatjeswerk). Door deze intensieve vorm van samenwerken leren de leerlingen elkaar beter kennen. Pestgedrag ontstaat vaak na gebrek van kennis over de ander.

2.3 Leefstijl

De leerlingen van groep 1 t/m 8 werken met de methode 'Leefstijl'.

Dit is een programma dat de leerlingen helpt om hun sociaal-emotionele vaardigheden te ontwikkelen, zoals: samen spelen, samenwerken, praten, luisteren, rekening houden met elkaar, zelfvertrouwen opdoen, gevoelens uiten, omgaan met verschillen, conflicten oplossen en omgaan met groepsdruk. Ook komen media-educatie, gezondheidsvaardigheden en burgerschap aan bod. Dit zijn allen essentiële basisvaardigheden die voor mensen belangrijk zijn om goed te kunnen functioneren.

In de lesprogramma's van Leefstijl is een duidelijk verband te vinden tussen de wijze waarop groepsvorming plaatsvindt en de opbouw van de lessen. Ervaringsgericht leren staat daarbij centraal.

Aan het eind van ieder thema presenteren de leerlingen per groep wat zij geleerd hebben aan de rest van de school en aan de ouders middels presentaties (muurkrant, muziek, toneel, enz.)

Hoofdstuk 3 – Het volgen van de ontwikkeling

Om de ontwikkeling goed te kunnen volgen, weet de leerkracht waar nog (extra) begeleiding of sturing gewenst is. Dit kan op individueel of op groepsniveau plaatsvinden. Obs Keijzerschool gebruikt daarvoor instrumenten.

3.1 Zien!

Zien! wordt ingezet voor leerlingen van groep 1 t/m 8.

Zien! is een webbased expertsysteem dat meer doet dan het volgen van de leerling. De groepsleerkracht maakt in vastgestelde perioden observaties van de leerlingen in de groep. Deze gegevens worden ingevuld in het programma. Zien! geeft op basis van een analyse van observaties concrete doelen en handelingssuggesties. Zien! ondersteunt daarmee het gehele proces van signaleren tot handelen.

De intern begeleider bespreekt tijdens de groepsbesprekingen met de groepsleerkrachten de uitslag, de analyse en het plan van aanpak.

3.2 Bosos

Bosos is een kleuterobservatiemethode en wordt ingezet in groep 1 en 2.

Het doel van BOSOS is: komen tot een Beredeneerd aanbod door gericht Observeren en Signaleren en Opbrengsten goed in kaart brengen die Specifiek zijn voor de praktijk. Zo kan de leerstofaanbod aangepast worden aan de mogelijkheden van de leerlingen en aan de mogelijkheden van de klas.

De observatiepunten gaan over de totale ontwikkeling van het kind in de kleuterperiode. De Bosos-uitslagen worden verwerkt in het kleuterrapport. De leerkracht bespreekt dit met de intern begeleider en met de ouders.

3.3 Sociogram

Via www.sociogram.nl maakt iedere leerkracht twee keer per jaar een sociogram voor zijn groep. Het sociogram geeft aan welke leerlingen 'populair' zijn en welke leerlingen verstoten worden uit de groep. Het sociogram kunnen de kinderen vanaf groep 3 redelijk zelfstandig invoeren. Er worden vier vragen gesteld, namelijk:

- Met wie zou je graag willen spelen? (Selecteer drie namen uit je klas).
- Met wie zou je liever niet willen spelen? (Selecteer 3 namen uit je klas).
- Met wie zou je graag willen werken? (Selecteer 3 namen uit je klas).
- Met wie zou je liever niet willen werken? (Selecteer 3 namen uit je klas).

De kleuters beantwoorden mondeling twee vragen over samen spelen:

- Met wie speel je graag?
- Met wie speel je niet zo graag?

Als alle leerlingen de vragen hebben behandeld, ontstaat er een overzicht. Er zijn twee overzichten: spelen en werken. Het overzicht 'werken' is belangrijk voor het maken van nieuwe groepjes. Het overzicht 'spelen' is belangrijk voor bijvoorbeeld buiten spelen, schoolreisjes, kamp etc. Het sociogram biedt de leerkracht inzicht in de onderlinge relaties in de klas. Dit kan aanleiding zijn voor interventies in de groep.

3.4 Vertrouwenspersoon

Het hele jaar wordt er in de groepen en op school veel aandacht besteed aan goede omgangsvormen met elkaar. Daar horen goede afspraken bij, maar ook het protocol gedrag en een vertrouwenspersoon. Indien er met kinderen problemen zijn die duidelijk met school te maken hebben, dan is het natuurlijk het beste wanneer dat ook op school met de leerkracht of met de directie besproken wordt. Op het moment dat er iets ernstigs aan de hand is of als ouders/leerlingen er ook niet met de directie uitkomt, kunnen zij contact opnemen met de vertrouwenspersonen op obs Keijzerschool: Samantha Barents.

De vertrouwenspersoon is als eerste aanspreekpunt bij meldingen en klachten over ongewenste omgangsvormen (seksuele intimidatie, pesten, discriminatie, agressie en geweld). Onze vertrouwenspersoon is er zowel voor leerlingen, personeel als ouders. Men kan de vertrouwenspersoon om hulp vragen als deze een formele of informele klacht hebt en deze met de school wilt oplossen. De vertrouwenspersoon wijst de weg en kan adviseren. Als men in overleg wilt met de vertrouwenspersoon, kan dit mondeling, na het maken van een afspraak, of schriftelijk. Vertrouwelijkheid en privacy zijn gewaarborgd.

Hoofdstuk 4 – Het inschakelen van externe deskundige hulp

4.1 Schoolondersteuningsteam

De school heeft een schoolondersteuningsteam (SOT).

Er kan ondersteuning aangevraagd worden bij het SOT voor de begeleiding van een leerling. In het SOT wordt gekeken naar wat nodig is voor de leerling om zich verder te kunnen ontwikkelen.

De vaste samenstelling van het SOT bestaat uit de directeur van de school (voorzitter), intern begeleider (secretaris), de schoolarts (1^e deskundige) en zorgadviseur (vanuit het bestuur, SGH). Daarnaast kan de samenstelling uitgebreid worden met de ouders, de maatschappelijk werker, logopediste, lid van Sociaal Team, psycholoog, ambulante begeleider van het samenwerkingsverband of andere deskundigen.

Alle stappen die we willen zetten als het gaat om extra zorg voor een leerling, worden altijd in nauw overleg met ouders besproken. Vaak zijn ouders ook aanwezig bij het SOT-overleg van hun kind.

Verslaglegging wordt bewaard in het (digitale) leerlingdossier.

4.2 School Maatschappelijk Werk

Vanuit de gemeente Zuidplas bestaat de mogelijkheid om schoolmaatschappelijk werk in te schakelen. Dit gebeurt vaak als er ook een stuk begeleiding in de thuissituatie gewenst is.

De intern begeleider kan deze aanvraag regelen. Ook kunnen ouders rechtstreeks met een medewerker van het schoolmaatschappelijk werk een afspraak maken. Dit kan voor een korte, incidentele hulpvraag en voor een langdurigere begeleidingsvraag.

4.3 Sociaal team

Iedere inwoner van de gemeente Zuidplas kan gebruik maken van een stuk begeleiding door het Sociaal Team. Het Sociaal Team kan meedenken over vragen over de gezondheid, de leefsituatie, de sociale omgeving

Bij alle vragen wordt in ieder geval samen gekeken welke aanpak het best past bij de mogelijkheden. Sommige problemen vragen meer tijd en meer gesprekken om het probleem aan te pakken. Er wordt altijd uitgegaan van de eigen mogelijkheden en kwaliteiten. Het doel is om zo snel mogelijk weer zelf, al dan niet met ondersteuning vanuit de omgeving, verder te kunnen.

De intern begeleider en de gemeente kan een ouder helpen om in contact te komen met het Sociaal Team.

4.4 Sova-training

Een training om de Sociale Vaardigheden extra te oefenen in een veilige setting, kan ook op obs Keijzerschool. SOVA-training is bedoeld voor kinderen en jongeren die sociaal nog niet zo vaardig zijn en hierdoor problemen ervaren in de dagelijkse omgang met leeftijdsgenoten en volwassenen. De problemen kunnen zich op verschillende manieren voordoen: ze maken veel ruzie, raken vaak betrokken bij conflicten, huilen, pesten, worden gepest, schreeuwen of ze trekken zich helemaal terug uit sociale situaties. Op zo'n moment hebben ze een duwtje in de goede richting nodig, een SOVA-training kan dan hulp bieden.

Het doel van een SOVA-training is om kinderen en jongeren sociale vaardigheden aan te leren die hen in staat stellen op een betere manier contacten aan te gaan met leeftijdsgenoten en/of volwassenen. In zo'n training is niet alleen aandacht voor de relaties onderling, maar wordt er ook aandacht besteed aan de gevoelens van het individu; vergroten van het zelfvertrouwen, nee durven zeggen en het ergens mee oneens durven zijn. Hierdoor vergroot een SOVA-training naast de sociale vaardigheden eveneens de weerbaarheid van kinderen en jongeren. Door het oefenen van concrete situaties zal het probleemoplossend vermogen vergroot worden. En door het aanleren van sociale denkpatronen, krijgen de leerlingen meer zicht op sociale situaties en hun eigen rol daarin.

Bij voldoende begeleidingsbehoefte wordt er door de school een SOVA-training (bijvoorbeeld Rots- en Watertraining) georganiseerd en gefaciliteerd. Anders wordt de begeleiding gedaan op een andere locatie. De training moet namelijk in groepsverband worden aangeboden voor het oefenen van de concrete situaties.

Hoofdstuk 5 – Handelen bij pesten

Helaas kan het zo zijn, dat ondanks het uitdragen van onze visie, de methodieken, het volgen van de groepsprocessen en alle interventies, er toch pestgedrag voorkomt. In dat geval zal er hard en consequent worden opgetreden tegen dit gedrag.

5.1 Welke maatregelen nemen we als er gepest wordt?

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. De leerkracht voert een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.

2. Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren.

3. Indien er sprake is van (herhaald) pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. De directeur van de school wordt uiterlijk in dit stadium op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders.

4. Indien het probleem zich toch blijft herhalen bespreekt de leerkracht dit gedrag met de directeur. De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste directiegesprek betrokken worden.

5. Indien het gedrag niet verbetert kan er een verwijzing plaatsvinden naar het maatschappelijk zorgsysteem in de richting van het School Maatschappelijk Werk.

6. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind onvoldoende meewerken, kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen. Deze maatregelen kunnen per situatie verschillen.

5.2 Welke hulp geven we aan het gepeste kind?

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen centraal. Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- Gesprekken met de leerkracht van het kind. Bij monitoren van ontwikkelingen is het van belang incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuw pestgedrag als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Ouders inschakelen. Het is belangrijk dat een kind praat over zijn gevoelens. Dat moet op school kunnen maar ook moeten de ouders op de hoogte zijn.
- Doorverwijzen naar School Maatschappelijk Werk voor professionele hulp.

5.3 Welke hulp geven we aan de zwijgende middengroep en de meelopers?

De zwijgende middengroep is als eerder beschreven van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Het is voor sommige kinderen erg lastig om naar de leerkracht toe te stappen en te vertellen dat er gepest wordt in de klas. Ze zijn bang dat de pester het weet en dat ze daardoor zelf gepest kunnen worden. In elke klas kan dan een kist, doos of iets anders staan waar de kinderen anoniem briefjes in kunnen doen, zodat de leerkracht toch op de hoogte is en het kind anoniem blijft.

5.4 Welke hulp geven we aan de ouders?

Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken... Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden. Ouders moeten zich bij de leerkracht of klassenouder kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor de ouders moet het duidelijk zijn, dat de school open staat voor dit soort meldingen.

5.5 Wat is digitaal pesten?

Uit onderzoek (Pesten of plagerijen?, Qrius, 2005) onder 500 tieners in de leeftijd van 11 tot en met 15 jaar blijkt dat tieners elkaar makkelijk pesten via digitale communicatiemiddelen dan via direct contact. Door het gemak en de anonimiteit van deze media durven kinderen meer dan in het werkelijke leven. Ook wordt er minder vaak ingegrepen door ouders en leraren omdat het voor hen veelal onzichtbaar is. Kinderen geven aan pesten via Internet onschuldiger te vinden dan pesten via direct contact. Het vervelende van digitaal pesten is dat de reactie van het slachtoffer voor de dader vaak niet te zien is, de pester gaat hierdoor vaak verder dan bij direct pesten. De scheldwoorden en beledigingen zijn vaak ook veel grover dan bij direct pesten. Behalve pesten via Internet is ook seksuele intimidatie een steeds groter wordend probleem. Jongens en meisjes die op steeds jongere leeftijd seksueel actief worden en hiermee vaak 'veilig' op hun eigen kamer vanachter de webcam beginnen. Het besef dat alles wat voor de webcam gebeurt opgeslagen kan worden in de vorm van foto's en filmpjes is vaak niet aanwezig. Veel kinderen beseffen ook niet dat op internet niet iedereen eerlijk is over zijn identiteit.

Vaak vindt digitaal pesten buiten de muren van de school plaats, dit betekent dat het vaak onzichtbaar is voor leerkrachten. In het signaleren van digitaal pesten en seksuele intimidatie is een grote rol voor de ouders weggelegd. Op het moment dat het door de school of ouders gesignaleerd wordt is het belangrijk om eerst te kijken wat er precies gebeurt en gezegd (geschreven) is. Als het gaat om pesten kan er gehandeld worden zoals bij elk regulier pestgeval. Bij digitaal pesten is het voordeel dat er vaak 'bewijs' is in de vorm van de 'geschiedenis van internet') gespreksverslagen, e-mails en/of sms'jes. Het is dus makkelijker te achterhalen wat er precies gebeurd is. Als het gaat om een serieuze bedreiging is het belangrijk om in ieder geval in overleg te treden met de politie over verder te nemen stappen en het doen van een eventuele aangifte. Als het gaat om seksuele intimidatie is het zaak om zo snel mogelijk naar de politie te stappen om verdere schade te voorkomen. Eventuele foto's kunnen dan snel verwijderd worden en daders kunnen gepakt worden zodat er geen nieuwe slachtoffers meer zullen zijn.

Ons slogan is daarbij:

Word je gepest, praat we dan thuis en op school over. Je mag het niet geheimhouden!!!!!!

Hoofdstuk 6 – Schorsings- en verwijderingsprocedure

Als een kind een gevaar is voor zichzelf of zijn omgeving, dan kan een kind in overleg met de directie een time-out krijgen. Hierna volgt mogelijke schorsing en eventuele verwijdering bij herhaling van de voorvallen. De directie bepaalt (in overleg met de leerkracht, intern begeleider, bestuur en leerplichtambtenaar) of een kind in aanmerking komt voor schorsing of verwijdering. Het protocol schorsing en verwijdering is opgesteld op bestuursniveau en goedgekeurd door de GMR. Het ligt ter inzage op school.

Bijlage - ACHTERGRONDINFORMATIE

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen, leren kinderen heel goed met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

• Verbaal:

- vernederen ("haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes")
- schelden ("viespeuk" "etterbak" "mietje")
- dreigen ("als je het doorvertelt, dan grijpen we je")
- belachelijk maken (uitlachen bij een verkeerd antwoord)
- bijnaam geven ("rooie" "dikke" "flappie")
- gemene briefjes schrijven

• Fysiek:

- trekken en duwen
- spugen
- schoppen en slaan
- haren trekken

• Intimidatie:

- een kind achterna blijven lopen
- een kind ergens opwachten
- de doorgang versperren
- dwingen om bezit af te geven
- een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten

• Isolatie:

- steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd
- uitsluiten: niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag

• Stelen of vernielen:

- afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed
- beschadigen en kapotmaken van spellen

- Afpersen:

- andere kinderen dwingen om iets te doen in ruil voor iets anders

- Digitaal pesten:

- pesten op WhatsApp, Facebook of andere internetsites
- mailtjes naar elkaar sturen

Wie zijn bij het pesten betrokken?

De pesters:

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterkste uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressief op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen makkelijk te pakken zijn. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niets te wenden overlaat: "je bent voor me of tegen me". Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan door de 'machtige pester' zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels, storen zich nergens aan en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het komt ook voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. "laten pesten doet pesten" Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming in de zin van er al dan niet bij horen.

Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor. Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om op lange termijn vriendjes te maken. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door, met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

Het gepeste kind:

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, gedrag, die wijze waarop gevoelens worden beleefd of de manier waarop dat geuit wordt. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook verder kan ontwikkelen. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen

OBS Keijzerschool

en stralen dat dan ook uit naar de pesters. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

Signalen die ertoe kunnen leiden dat een kind gepest wordt, zou kunnen zijn:

- lichamelijke klachten (hoofdpijn en buikpijn)
- slecht slapen
- slecht eten
- spullen vaak kwijt of kapot
- schoolresultaten worden minder
- niet meer naar school willen of naar buiten willen
- zich terugtrekken
- thuis prikkelbaar, boos of verdrietig

De gevolgen voor kinderen/volwassenen die gepest worden, kunnen zijn:

- negatief zelfbeeld
- weinig vertrouwen in anderen
- moeite om vriendschappen/relaties aan te gaan
- lichamelijke en psychische klachten
- sociale vaardigheden gaan achteruit

De meelopers en de andere kinderen:

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt en er zijn kinderen die niet willen weten dat er gepest wordt. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de angst om zelf gepest te worden. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pester zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij een leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

De ouders:

Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind te zien in de rol van pester of meeloper.

OBS Keijzerschool

Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste pestgedrag. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot rationeel handelen. De ouders willen maar één ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten betrokken zijn, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de klas.

Als er een specifiek traject met een groep opgestart wordt, zat dat gekoppeld worden aan twee ouderavonden. Aan het begin wordt er met ouders besproken wat de inhoud van het traject op school is en op welke wijze ouders dit kunnen ondersteunen. Aan het eind van het traject wordt het geheel geëvalueerd en zo nodig een vervolgaanpak besproken.